

О. В. Баб'як

к.м.н., доцент, доцент кафедри
медико-профілактичних дисциплін та лабораторної діагностики
Комунального закладу вищої освіти
«Рівненська медична академія»
Рівненської обласної ради
ORCID ID: 0000-0003-1934-0075

СПІВПРАЦЯ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З УРЯДАМИ КРАЇН В ГЛОБАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Визначено, що в Україні серед органів державного управління можна визначити такі, що безпосередньо співпрацюють з міжнародними організаціями охорони здоров'я. До них відносяться Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство оборони України, Державну службу України з надзвичайних ситуацій, Міністерство розвитку громад та територій України.

Виокремлено певні види міжнародних організацій, що співпрацюють з урядами країн в сфері охорони здоров'я. До них віднесено: політичні організації, які не є за своїми функціями спеціалізованими організаціями охорони здоров'я. До них необхідно віднести Організацію об'єднаних націй та Раду Європи. Міжнародні організації системи ООН, що працюють в сфері охорони здоров'я. Це такі організації як: ЮНФПА, ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, ПРООН; Всесвітня організація охорони здоров'я, яка посідає особливе місце у функціонуванні світової системи охорони здоров'я; Міжнародні медичні організації, що сформовані за професійною ознакою (IDF, IARC, ISPAD, IBFAN, ERC, APA та інші організації.); Міжнародні економічні організації, що впливають на умови розподілу лікарських засобів, несумлінної конкуренції на медичному ринку, виділяють кошти на реформування національних систем охорони здоров'я (COT, Світовий банк); Гуманітарні та донорські програми, фінансовані державним коштом з метою сприяння трансформації національних систем охорони здоров'я. (USAID, PEPFAR, DFID, SIDA). Впливові медіа (CNN, BBC); Гуманітарні, благодійні, волонтерські організації, що сприяють наданню медичних послуг в зонах стихійних лих, військових конфліктів, відкривають постійно діючі місії в країнах з важкою санітарно-епідеміологічною та продовольчою ситуацією (Лікари без кордонів, Червоний Хрест); Міжнародні правоохоронні організації. Злочинність в сфері охорони здоров'я, торгівля наркотичними речовинами, контрафактними ліками робить необхідним активне включення в світову систему охорони здоров'я міжнародних організацій. Це такі організації як: (INTERPOL (ІНТЕРПОЛ); EUROPOL (ЄВРОПОЛ); ASEANAPOL (АСЕАНАПОЛ); АФРИПОЛ; АМЕРИПОЛ; GCCPOL; AIMC).

Ключові слова: співпраця, міжнародні організації, охорона здоров'я, уряди країн, види.

Постановка проблеми. У відповідності до нових цілей та завдань національних систем охорони здоров'я, що трансформуються, глобальних викликів людства в сфері реалізації чинників соціального забезпечення існування людини, форм впливу глобального громадянського суспільства на санітарно-епідеміологічну ситуацію, продовольчу, харчову безпеку, стан екології та ліквідацію наслідків політичних криз та військових конфліктів міжнародні організації охорони здоров'я різними інструментами

реалізують механізми своєї діяльності. Певні організації роблять це шляхом організації комунікативних систем в сфері охорони здоров'я, інші мають повноваження щодо надання рекомендацій національним системам охорони здоров'я, певні – надають рекомендації певному колу професіоналів у тій чи іншій сфері медицини. В Україні серед органів державного управління можна визначити такі, що безпосередньо співпрацюють з міжнародними організаціями охорони здоров'я. До них відносяться Міністер-

ство охорони здоров'я України, Міністерство оборони України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Міністерство розвитку громад та територій України та ін.

Аналіз останніх публікацій. Дослідженням процесів співпраці міжнародних організацій та національних урядів займалися такі науковці як: Долгіх М., Короткий Т. Р., Сажієнко Н. В., Семигіна Т., Фуртак І., Хендель Н. В. В своїх працях вони дослідили законодавчо-нормативні питання такої співпраці, міжнародне-правове співробітництво міжнародних організацій та національних урядів, питання захисту прав людини в системах охорони здоров'я різних країн світу. Слід виокремити дослідження Вівсянника О.М., який провів системне дослідження інституційної системи державного управління охороною здоров'я України та монографію Сазонця І.Л. та Зими І.Я., в які приділено увагу участі міжнародних організацій в трансформації державного управління системою охорони здоров'я в Україні.

Мета статті. На основі проведених цими авторами комплексних досліджень ми намагалися систематизувати міжнародні організації як суб'єкти наднаціонального управління охороною здоров'я та визначити можливості співпраці з цими організаціями органів державного управління в Україні.

Виклад основного матеріалу. На важливості такої співпраці наголошує Т. Короткий в роботі «Фрагментація міжнародного права через призму міжнародного права охорони здоров'я» він зазначає, що «Наприкінці ХХ століття в силу загроз колективному здоров'ю міжнародне співробітництво у сфері охорони здоров'я перейшло на глобальний рівень. У даний час міжнародному праву відводять основну роль у механізмі регулювання глобального співробітництва у сфері охорони здоров'я [2, с. 723]. Одним з каналів реалізації такого співробітництва є діяльність та співпраця міжнародних організацій системи охорони здоров'я.

Ще одним чинником розвитку міжнародних організацій системи охорони здоров'я є загальні інтеграційні процеси в світі. Ці процеси зумовлені різними формами глобалізації і потребують співпраці в різних форматах. Практика посилення процесів міжнародної інтеграції в різних сферах співпраці національних урядів та глобального громадянського суспільства сприяє розвитку аналогічних форм інтеграції с сфері охорони здоров'я в світових масштабах. Т. Семи-

гіна в роботі «Охорона здоров'я у глобальному та європейському порядку денному» визначає, що «Світові та наднаціональні інтеграційні процеси взаємопов'язані із активізацією наднаціональних утворень та міжурядових організацій, формуванням глобальних і регіональних політик у певних сферах, зокрема й у сфері охорони здоров'я. У науковий і практичний обіг увійшли поняття «глобальний порядок денний щодо здоров'я», «європейський порядок денний щодо здоров'я», «публічний порядок денний політики охорони здоров'я» [3, с. 114].

Важливим чинником розвитку міжнародних організацій охорони здоров'я є проведення у багатьох країнах світу – в тому числі і в Україні – процесу реформування систем охорони. Реформування національних систем охорони здоров'я спрямовано, в тому числі, і на посилення інтеграції в сфері медичної співпраці урядів, закладів охорони здоров'я, органів місцевого самоврядування, національних спілок та організацій із світовими медичними інституціями, міжнародними організаціями. М. Долгіх у роботі «Проблеми формування механізмів публічного управління системою охорони здоров'я: огляд дискусійного поля» визначаючи концепцію системних змін охорони здоров'я зазначає, що «вона, здебільшого, досить поширена за межі національних кордонів. На це впливають дві основні групи факторів. Перша група стосується впливу різних політичних, ідеологічних, соціальних, історичних, культурних та економічних факторів, що визначають потребу у системних змінах медичної системи. Вони діють ззовні і впливають на структуру галузі, в якій розробляється державна політика охорони здоров'я. У багатьох випадках реформа охорони здоров'я не є відокремленим явищем, а є невід'ємною частиною більш широких структурних зусиль влади щодо модернізації різних державних програм соціального забезпечення у різних сферах господарства» [4, с. 17].

Є організації, які поєднують в собі окремі види медичної допомоги з іншими видами гуманітарної діяльності. У відповідності до цих функцій, що виконуються, є традиційним класифікувати міжнародні організації охорони здоров'я за чотирма ознаками. Вівсянник О. М. визначає, що «є доцільним згрупувати міжнародні організації, які є складовою частиною інституційного механізму державного управління охороною здоров'я, в чотири групи: 1. Організації – майданчики для переговорів та комунікації світової

медичної спільноти; 2. Міжнародні організації, що рекомендують режими лікування та встановлюють норми та стандарти в охороні здоров'я; 3. Міжнародні гуманітарні та благодійні організації; 4. Міжнародні професійні організації, асоціації, спілки лікарів за професійною ознакою» [5]. Останнім часом в світі посилалось значення волонтерських організацій, значну частину діяльності яких спрямовано на забезпечення первинних медичних потреб окремих категорій населення. Такі організації посідають все більш вагоме місце серед організацій гуманітарного профілю і їх діяльність також необхідно враховувати при проведенні впливу міжнародних організацій на міжнародне інституційне середовище охорони здоров'я.

Не тільки спеціалізовані медичні організації регулюють міжнародні питання медичної допомоги. Найбільш впливова організація світу – Організація об'єднаних націй на своєму глобальному рівні вирішує ці питання. Останні події, що пов'язані з пандемією COVID-19 довели це. «У рамках ООН 2 квітня 2020 р. була прийнята резолюція Генеральної асамблеї 74/270 «Глобальна солідарність у боротьбі з коронавірусним захворюванням 2019 р. (COVID-19)». У ній підкреслена центральна роль системи ООН у співробітництві щодо прийняття глобальних заходів з недопущення та стримування поширення COVID-19» [1, с. 250].

Не менш важлива резолюція була прийнята ООН і стосувалася справедливого розподілу вакцин. Пандемія коронавірусу довела, що лише заможні країни не в змозі самостійно позбавитися від інфекції. Для лікування планети в глобальному масштабі необхідно подолання коронавірусу у всіх країнах світу, в тому числі й найбільш вразливих, уряди та населення яких не в змозі купувати вакцини. Генеральною асамблеєю ООН була прийнята резолюція 74/274 «Міжнародне співробітництво з метою забезпечення глобального доступу до ліків, вакцин і медичного обладнання для протидії COVID-19» від 20 квітня. [1, с. 251].

Серед політичних організацій, які не є за своїми функціями спеціалізованими організаціями охорони здоров'я слід визначити Раду Європи. Рада Європи відіграє провідну роль у захисті фундаментальних прав та свобод людини. Серед її основних зон відповідальності такі сфери як: охорона довкілля, запобігання злочинності, міграція, зловживання наркотиками, біоетика. Важливою функцією Ради Євро-

пи є регулювання питань біоетики на європейському континенті. «Однією з інституцій РЄ є Керівний комітет з біоетики, який розробляє документи, які згодом затверджуються Парламентською Асамблеєю та Комітетом Міністрів РЄ [6, с. 414–421].

Одним з напрямів вдосконалення системи охорони здоров'я в світі є запровадження сучасних стандартів гендерної політики. Запровадження принципів гендерної рівності значною мірою відображається на поліпшенні якості медичного обслуговування та ефективного функціонування системи охорони здоров'я. Активно впроваджує принципи гендерної рівності Рада Європи. Сажієнко Н. В. в роботі «Гендерна рівність як основа реалізації права на здоров'я в міжнародному правопорядку» визначає, що «У рекомендації CM/Rec (2008) 1 «Про врахування гендерних відмінностей в політиці у сфері охорони здоров'я», Комітет міністрів Ради Європи підкреслює, що ключовою детермінантою здоров'я дійсно є гендер (соціальний конструкт), а не стать (біологічний атрибут), оскільки більшість розбіжностей і проявів нерівності між станом здоров'я жінок та чоловіків витікають із соціального, культурного (в тому числі релігійного), і політичного суспільного устрою». Запровадження стандартів гендерної рівності може підвищити не тільки якість надання медичних послуг для жінок, але й покращить показники дитячого здоров'я та виживання [7, с. 149–157].

Глобалізація все більше впливає на різні аспекти світової системи охорони здоров'я. В системі охорони здоров'я все більше з'являється проблем, що пов'язані з координацією національних систем охорони здоров'я шляхом удосконалення фінансових, економічних, політичних механізмів міждержавного управління. В світовій системі охорони здоров'я починають домінувати підходи, що пов'язані із обмеженням державного втручання в охорону здоров'я. Т. Семігіна в роботі «Охорона здоров'я у глобальному та європейському порядку денному» визначає, що «Один із ключових провідників таких ідей – Світовий Банк, що наполягає на мінімізації державного втручання в соціальну сферу і обґрунтований обсяг державних гарантій. У той час, як Світова організація торгівлі виступає за відсутність преференцій національним виробникам, що стосується й ринку медичних послуг, і ринку лікарських засобів» [3, с. 116]. Таким чином міжнародні організації

економічного спрямування суттєво впливають на світові тенденції функціонування системи охорони здоров'я.

Існують і більш спеціалізовані напрями діяльності міжнародних економічних організацій в сфері охорони здоров'я. Окремі організації, діяльність яких сконцентрована в інших сферах міжнародних відносин певним чином впливають на питання охорони здоров'я. Пасечник О. В. в роботі «Міжнародний досвід правового регулювання обігу лікарських засобів крізь призму права Світової організації торгівлі» визначає, що «Діяльність СОТ включає в себе кілька напрямів, пов'язаних з охороною здоров'я: міжнародний контроль над інфекційними хворобами, міжнародно-правове регулювання безпеки харчових продуктів (забезпечення продовольчої безпеки), контроль обігу тютюну, охорона навколишнього середовища, міжнародно-правові аспекти доступу та обігу лікарськими та фармацевтичними засобами, міжнародно-правове регулювання надання медичних послуг, регламентація обігу медичними технологіями та обладнанням» [8, с. 774]. СОТ є найбільш потужною світовою організацією в системі міжнародних економічних відносин. До її складу входять 160 країн та 4 митні території. Члени СОТ акумулюють 97 % обсягів міжнародної торгівлі та 85 % світового ВВП. Вплив міжнародної організації таких масштабів на систему охорони здоров'я призводить до позитивної консолідації зусиль світової спільноти.

Окремо необхідно визначити вплив СОТ на процеси доступу до лікарських засобів. В цьому питанні діяльність СОТ має більше гуманітарний контекст ніж економічний. Це пов'язано з необхідністю доступу до ліків населення всіх країн не залежно від ступеня економічного розвитку, тому надання пільг, преференцій в сфері закупівлю, розподілі медичних засобів є важливим чинником збереження здоров'я населення багатьох країн. Крім цього, гострим є питання контрафактних ліків, прострочених ліків та ліків, які не пройшли процедуру відповідної реєстрації. Пасечник О.В. зазначає, що «Головним завданням СОТ, ВООЗ, ВОІВ є пошук компромісу між захистом прав інтелектуальної власності та правом на доступ до лікарських препаратів. Правовими формами даного співробітництва є проведення міжнародних конференцій, на яких розробляються міжнародно-правові акти та формулюються проблемні аспекти суміжних сфер діяльності організацій, які реалізують-

ся в прийнятті спільних політик дій» [8, с. 776]. Таким чином організації системи ООН, які не пов'язані із медициною безпосередньо впливають на ефективність функціонування світової системи охорони здоров'я. Крім СОТ та ВОІВ можна визначити і інші організації, наприклад проф. Сазонець І.Л. та проф. Зима І.Я. в роботі «Соціальні інститути в трансформації державної системи управління охороною здоров'я» до таких організацій відносять «Міжнародну організацію з міграції (МОМ), Представництво Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Україні, Білорусі та Молдові (УВКБ ООН), Представництво дитячого фонду Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ)» [9].

Злочинність в сфері охорони здоров'я, торгівля наркотичними речовинами, контрафактними ліками робить необхідним активного включення в світову систему охорони здоров'я міжнародних організацій, що працюють в сфері протидії злочинності (міжнародних правоохоронних організацій). До таких організацій слід віднести INTERPOL (ІНТЕРПОЛ); EUROPOL (ЄВРОПОЛ); ASEANAPOL (АСЕАНАПОЛ); АФРИПОЛ; АМЕРИПОЛ; GССPOL; АІМС. Н. В. Сажієнко в роботі «Тенденції розвитку міжнародно-правового співробітництва держав у сфері охорони здоров'я» зазначає, що «Усвідомлення пагубних наслідків активного розвитку міжнародної торгівлі наркотичними речовинами та алкоголем наприкінці ХІХ століття змусило міжнародне співтовариство вжити ряд заходів, спрямованих на обмеження або заборону обігу цих речовин. Таким чином, виник ще один напрямок міжнародного співробітництва в сфері охорони здоров'я» [10, с. 408].

Аналогічні за масштабами функції до функції ВООЗ виконує в світовій системі охорони здоров'я така організація як Всесвітня медична асоціація. Однак, Всесвітня медична асоціація здійснює свою діяльність в сфері формування етичних стандартів медичної допомоги. Всесвітню медичну асоціацію (World Medical Association – WMA), було засновано у 1947 році. Необхідно визначити аналіз діяльності цієї організації, який проводить І. Фуртак. Він визначає, що «Під егідою цієї організації було прийнято цілий ряд важливих документів, що регламентують правила поведінки лікарів, медичних установ по відношенню до пацієнтів та визначення протоколів проведення медичної діяльності» [11, с. 125–134].

В світі існують організації охорони здоров'я, які об'єднують національні спілки, асоціації лікарів

за професійною ознакою. Вівсянник О.М. визначає, що «до таких організацій слід віднести такі вузькопрофільні організації, як Міжнародна федерація діабету (IDF), Міжнародне агентство з дослідження раку (IARC), Міжнародне товариство з вивчення діабету у дітей і підлітків (ISPAD), Всесвітня асоціація дій по захисту дитячого харчування (IBFAN), Європейська рада ресусцитації (ERC), Американська психіатрична асоціація (APA) та інші організації. [5]. На справді, таких організацій значно більше і вони функціонують як на світовому рівні, так і в межах окремих країн, але мають статус міжнародних у зв'язку із широким колом залучених до них фахівців.

Ефективне функціонування світової системи охорони здоров'я, плідна співпраця національних систем охорони здоров'я на міжнародному рівні потребує певної уніфікації підходів в організації їх діяльності. Безумовно, повної уніфікації досягти неможливо. В країнах світу системи охорони здоров'я базуються на основі різних моделей (Беверіджа, Бісмарка та Семашка) та містять в собі елементи національних культур та традицій. Однак, основні елементи державних систем охорони здоров'я можна побудувати на східних положеннях. Семігіна Т. в роботі «Охорона здоров'я у глобальному та європейському порядку денному» наголошує, що «Наразі багаті держави – через свої гуманітарні, донорські програми, фінансовані державним коштом (USAID, PEPFAR, DFID, SIDA тощо), – спроможні як безпосередньо впливати на інші країни, так і на політику на наднаціональному рівні через підтримку певних глобальних ініціатив (наприклад, протидію епідемії ВІЛ/СНІДу із застосуванням визначених засобів політики), стимулювати дослідження, особливо провідними науковими центрами, у певній сфері, інтерес впливових медіа (наприклад, CNN, BBC) до конкретних проблем, і в такий спосіб підносити ту чи іншу проблему охорони здоров'я до рівня глобального чи європейського пріоритету»[3, с. 116]. Таким чином, з'являється ще один вид міжнародних організацій, який активно впливає на систему охорони здоров'я в глобальному вимірі. До таких організацій необхідно віднести гуманітарні та донорські програми, фінансовані державним коштом. Для такого роду інституцій є притаманним найбільш тісна співпраця з органами державного управління.

Висновки. На основі проведених досліджень є доцільним визначити зони відповідальності міжнародних організацій різного профілю

та масштабу за стан глобальної сфери охорони здоров'я та необхідність їх тісної співпраці з органами державного управління:

Політичні організації, які не є за своїми функціями спеціалізованими організаціями охорони здоров'я.

Всесвітня організація охорони здоров'я, яка посідає особливе місце у функціонуванні світової системи охорони здоров'я;

Міжнародні медичні організації, що сформовані за професійною ознакою.

Міжнародні економічні організації, що впливають на умови розподілу лікарських засобів, несумлінної конкуренції на медичному ринку, виділяють кошти на реформування національних систем охорони здоров'я;

Гуманітарні та донорські програми, фінансовані державним коштом з метою сприяння трансформації національних систем охорони здоров'я.

Гуманітарні, благодійні, волонтерські організації, що сприяють наданню медичних послуг в зонах стихійних лих, військових конфліктів, відкривають постійно діючі місії в країнах з важкою санітарно-епідеміологічною та продовольчою ситуацією.

Міжнародні правоохоронні організації.

Подальше дослідження співпраці міжнародних організацій з органами державного управління за визначними сегментами діяльності міжнародних організацій в сфері охорони здоров'я є перспективним напрямком наукових досліджень.

Список використаної літератури:

- Хендель Н. В. Пандемія COVID-19 і міжнародне право. *Юриспруденція сьогодні: між апологією і креативністю. Пам'яті проф. Ю. М. Оборотова : (до 75-річчя від дня народж. д. ю. н., проф. Ю. М. Оборотова) : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17 верес. 2021 р. / Нац. ун-т «Одеська юрид. академія»; за заг. ред. А. Ф. Крижановського. Одеса : Фенікс, 2021. С. 248–251.*
- Короткий Т. Р. Фрагментація міжнародного права через призму міжнародного права охорони здоров'я. *Правове життя сучасної України: тези доп. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (м. Одеса, 21-22 трав. 2010 р. / відп. ред. Ю. М. Оборотов ; ОНЮА. О. : Фенікс, 2010. С. 721–724.*
- Семігіна Т. Охорона здоров'я у глобальному та європейському порядку денному. *Політичний менеджмент. 2012, № 1-2, с. 112-120.*
- Долгіх М. Проблеми формування механізмів публічного управління системою охорони

- здоров'я: огляд дискусійного поля. *Аспекти публічного управління*. № 12. Том 7. 2019. С. 16–27.
5. Вівсьянник О. М. Значення та функції міжнародних організацій в інституційній системі державного регулювання охорони здоров'я. Рівне : Волин. обереги, 2021. 212 с.
  6. Хендель Н. В. Захист біомедичних прав людини в практиці Європейського суду з прав людини. *Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини* : матер. 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 20–21 вересня 2013 р.) / за ред. С. В. Ківалова ; НУ «ОЮА». Одеса : Фенікс, 2013. С. 414–421.
  7. Сажієнко Н. В. Гендерна рівність як основа реалізації права на здоров'я в міжнародному правопорядку. *Актуальні проблеми політики* : зб. наук. пр. НУ ОЮА. Одеса : Фенікс, 2012. Вип. 46. С. 149–157.
  8. Pasechnyk O. V. International experience in the legal regulation of the circulation of medicines through the prism of the law of the World Trade Organization. *Wiadomosci lekarskie*. Vol. 71. Issue 3. Aluna Publishing, 2018. P. 772–776.
  9. Сазонець І. Л., Зима І. Я. Соціальні інститути в трансформації державної системи управління охороною здоров'я : монографія. Рівне. Волин. обереги, 2018. 168 с.
  10. Сажієнко Н. В. Тенденції розвитку міжнародно-правового співробітництва держав у сфері охорони здоров'я. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 62. С. 406–413.
  11. Фуртак І., Варавва А. Правове забезпечення раціоналізації державного управління системи охорони здоров'я України. *Демократичне врядування*. 2010. № 6. С. 125–134.

Babiak O. V. Cooperation of international organizations with country governments in the global health protection system

It was determined that in Ukraine, among the state administration bodies, it is possible to identify those that directly cooperate with international health care organizations. These include the Ministry of Health of Ukraine, the Ministry of Defense of Ukraine, the State Emergency Service of Ukraine, the Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine.

Certain types of international organizations cooperating with national governments in the field of health care are singled out. These include: Political organizations that are not specialized health care organizations by their functions. These include the United Nations and the Council of Europe. International organizations of the UN system work fruitfully in the field of health care. These are such organizations as: UNFPA, UNICEF, UNESCO, UNDP; The World Health Organization, which occupies a special place in the functioning of the world health care system; International medical organizations formed on a professional basis (IDF, IARC, ISPAD, IBFAN, ERC, APA and other organizations.); International economic organizations that influence the conditions of distribution of medicines, unfair competition in the medical market, allocate funds for reforming national health care systems (WTO, World Bank); Humanitarian and donor programs financed by the state with the purpose of promoting the transformation of national health care systems. (USAID, PEPFAR, DFID, SIDA). Influential media (CNN, BBC); Humanitarian, charitable, volunteer organizations that contribute to the provision of medical services in areas of natural disasters, military conflicts, open permanent missions in countries with a difficult sanitary-epidemiological and food situation (Doctors without Borders, Red Cross); International law enforcement organizations. Crime in the field of health care, trade in narcotic substances, counterfeit medicines makes it necessary to actively include international organizations in the global health care system. These are such organizations as: (INTERPOL); EUROPOL; ASEANAPOL; AFRIPOL; AMERIPOL; GCCPOL; AIMC).

Key words: *cooperation, international organizations, health care, national governments, species*